

VÉLEMÉNYEK AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSRÓL

KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS A MAGYAR LAKOSSÁG KÖRÉBEN

**Szonda Ipsos
2003. február**

TARTALOM

BEVEZETÉS:

A KUTATÁS CÉLJÁRÓL, MÓDSZERÉRŐL ÉS A MINTA ÖSSZETÉTELÉRŐL

A SZONDA IPSOS 2003 februárjában kérdőíves közvélemény-kutatást végzett a Külügyminisztérium megbízásából, azzal a céllal, hogy feltárja a magyar társadalom véleményét Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásával kapcsolatban. A vizsgálat hangsúlyt helyezett arra, hogy bemutassa milyen várakozások mutatkoznak az EU-csatlakozás kérdésében, milyen előnyöket és hátrányokat vár a lakosság. Külön kérdések vonatkoztak a közelgő népszavazásra, különös figyelemmel az ott tanúsítandó választói magatartásra és annak indokaira, valamint a közelmúltban a csatlakozás mellett és ellen felhozott érvek megjelenésére, rögzülésére.

A vizsgálat során 1500 főt kérdeztek meg, akik a legfontosabb társadalmi-demográfiai jellemzők - életkor, nem, lakóhely típusa - szerint reprezentálta a 18 éves és annál idősebb magyarországi lakosságot.

A minta összetétele

(százalékos megoszlás)

A kérdezett neme szerint	
Férfi	47
Nő	53
Életkora szerint	
18-33 év	31
34-49 év	30
50-65 év	22
65 év felett	17
Iskolai végzettsége szerint	
8 általános alatt	10
8 általános	24
Szakmunkásképző	26
Középiskola	27
főiskola, egyetem	12
Foglalkozása szerint	
tanuló, GYES, GYED	10
szakképzetlen fizikai	7
szakképzett fizikai	18
beosztott szellemi	12
vezető, értelmiségi	6
Munkanélküli	8
nyugdíjas, htb.	39
Településtípus szerint	
Budapest	19
Megyeszékhely	17
vidéki város	28
Község	36
Régiók szerint	
Budapest	19
Pest megye	10
Közép-Dunántúl	11
Nyugat-Dunántúl	10
Dél-Dunántúl	10
Észak-Magyarország	12
Észak-Alföld	15
Dél-Alföld	14

Mielőtt a tartalmi elemzéshez hozzákezdenénk, fontosnak tartunk néhány, a minta megbízhatóságával kapcsolatos módszertani megjegyzést is közzétenni, ami az adatok értelmezését segítheti. A mintavételen alapuló információgyűjtési módszereknél - mint amilyen a közvélemény-kutatás is - számolni kell az úgynevezett mintavételi hibával, amely azt mutatja, hogy mekkora lenne a különbség az eredményekben, ha a 1500 fő helyett minden egyes felnőtt lakos véleményét próbáltuk volna megtudni. Az alkalmazott mintavételi módszer és mintanagyság mellett a mintahiba 1-3 százalék között mozoghat, tehát ha egy kérdésre a megkérdezettek 50 százaléka igennel és 50 százaléka nemmel válaszol, akkor a tényleges megoszlás 47 és 53 százalék között lenne egy teljes körű, minden felnőtt lakosra kiterjedő adatfelvétel során, de a legvalószínűbb a mért adat, tehát az 50-50 százalék. Megjegyezzük, hogy a minta szűkítésénél, például, amikor a diplomásokat vagy a községekben élőket vesszük alapul, ez a mintahiba ennél magasabb, 6-7 százalék is lehet.

A vizsgálat eredményei alapján készült kutatási beszámoló két nagyobb egységből áll. Az első részben bemutatjuk a kutatás eredményeit, az európai integrációs folyamattal kapcsolatos domináns nézeteket és foglalkozunk a szociológiai összefüggésekkel. A második részben (jelen tanulmány mellékletében) az egyes kérdésekre adott válaszokat társadalmi-demográfiai, területi szempontok szerinti bontásban, táblázatok formájában is közzé tesszük. (A táblázatoknál kerekítettünk, így a százalékok összege 1-2 százalékkal eltérhet a 100-tól).

Az elemzés során a mostani adatokat összehasonlítjuk a legutóbbi, tavaly októberben végzett vizsgálat eredményeivel.

VÉLEMÉNYEK AZ EU CSATLAKOZÁSRÓL

Szubjektív várakozások az ország vonatkozásában

A magyar társadalom 2003 februárjában meglehetősen ambivalensen látja az ország Európai Unióhoz való csatlakozását. Az elmúlt négy hónap során csökkent az előnyöket említeni tudók aránya, míg a hátrányokra ezúttal többen utaltak, mint tavaly októberben. A csatlakozásnak az ország életében várható hatásaira vonatkozó nyitott kérdésekre adott válaszokban a megkérdezettek kevesebb mint fele (47% az októberben mért 57%-kal szemben) említett különböző előnyöket, hátrányokat pedig ennél nagyobb hányaduk, 55%-uk mondott (októberben 50%). Az előnyöket említők aránya tehát 10 százalékponttal csökkent az elmúlt négy hónapban, a hátrányokat felsorolóké pedig 5 százalékponttal emelkedett. A változások következtében olyan helyzet állt elő, hogy **jelenleg kevesebben tudják az EU-csatlakozás előnyeit felsorolni, mint amennyien a hátrányait.**

A tagság lehetséges előnyeit firtató kérdésünkre a kérdezettek ötöde felelt úgy, hogy csatlakozásunk semmilyen előnnyel nem jár majd, és további 33%-nyian sem tudtak az ország életében várható konkrét előnyöket említeni. Jelentősen, 7 százalékponttal nőtt tehát azon megkérdezettek aránya, akik hangsúlyozták, hogy nem lesz előnyös a csatlakozás Magyarország számára, és 4 százalékponttal nőtt az előnyök számbavételénél bizonytalanok aránya is. A hátrányokra vonatkozó kérdésünkre a kérdezettek mindössze 8%-a felelt úgy, hogy az integráció nem jár hátrányokkal hazánk számára (tavaly októberben ez az arány még 16%-nyi volt), s további 37% legalábbis nem tudott említeni ilyet.

Az előnyök és hátrányok említését együtt vizsgálva azt látjuk, hogy a társadalom bő egyharmada (32%-a) mind előnyökre, mind hátrányokra fel van készítve. A megkérdezettek 14%-a az Európai Unióhoz való csatlakozással kapcsolatban csak előnyöket említett, míg 20%-nyian csak hátrányokra utaltak spontán válaszaikban. A megkérdezettek több mint harmada nem mondott sem előnyt, sem hátrányt, s közülük kerül ki az a 1% is, aki határozottan úgy gondolja, hogy az integrációnak nem is lesz előnye vagy hátránya. Az utóbbi négy hónap során valamelyest átrendeződtek a fent említett csoportok arányai a lakosságon belül; 2002 októberében a megkérdezettek 23%-a állt határozottan pozitívan a csatlakozáshoz és annak csak az előnyeit látta (azóta tehát 9 százalékponttal csökkent ezen csoport népességén belüli aránya), ezzel szemben 5 százalékponttal nőtt (15%-ról 20%-ra) a határozottan negatívan

vélekedők aránya. Szintén nőtt a bizonytalanok, a sem előnyt, sem hátrányt nevesíteni nem tudók tábora (jelenleg 34% az októberben mért 27%-kal szemben). **Az előnyök és hátrányok lakossági felsorolásakor tavaly októberben az előbbieket túlsúlyát regisztráltuk, most az utóbbiakét.**

Az eredményeket társadalmi-demográfiai változók szerint vizsgálva, az októberi kutatás megállapításaihoz hasonlóan, a következő jellegzetességeket fogalmazhatjuk meg:

- A férfiak között többen (37%) vannak, akik összetetten látják a csatlakozás hatását, vagyis előnyt és hátrányt is említettek, mint a nők között (27%). A nők körében viszont nagyobb arányban találunk teljesen bizonytalanokat, olyanokat, akik sem előnyt, sem hátrányt nem tudnak említeni (nők: 39%, férfiak: 29%).
- *Az életkor hatása* gyakorlatilag egyik csoportban sem jelentkezik tendenciaszerűen. A csak előnyt említők nagyjából azonos arányban találhatók minden generáció képviselői között (13-15%-ok). A különböző korosztályok között ugyanakkor jelentős különbségeket találunk aszerint, hogy milyen arányban van árnyalt képük a csatlakozás hatásairól. Legtöbb előnyt és hátrányt egyaránt említeni tudó válaszadót a legfiatalabbak, illetve a 50-65 évesek között találunk (36-36%), legkevésbé a 65 év felettek körében (18%). Ez összefügg azzal, hogy az idősek körében az átlagosnál jóval magasabb (52%) a sem előnyt, sem hátrányt említeni nem tudók aránya. A legidősebbek és a legfiatalabbak között a legnagyobb a hasonlóság, ha a csak hátrányokat említők arányát vizsgáljuk az egyes korosztályok körében; a 18-33 év közöttiek 17, míg a 65 év felettek 16%-a az uniós csatlakozásnak csupán a negatív következményeit látja; ez az arány a középkorúak körében a legmagasabb (24%). Ha a februári kutatás eredményeit összevetjük az októberi eredményekkel, megállapíthatjuk, hogy **a legfiatalabbak körében az átlagosnál jóval nagyobb arányban (30-ról 13%-ra) csökkent a csak előnyöket említők aránya**, míg nőtt a negatívumokat prognosztizálók és a bizonytalanok csoportja.
- *Az iskolai végzettség* növekedésével együtt – éppúgy, mint négy hónappal korábban - csökken azoknak az aránya, aki sem előnyt, sem hátrányt nem mondtak (63-ról 12%-ra) és nő azoké, akik mindkettőt említettek (11-ről 58%-ra). A kevésbé kvalifikáltak az átlagosnál jóval nagyobb arányban bizonytalanodtak el, mint a legalább középfokú végzettséggel rendelkezők, de még ez utóbbiak körében is jelentősen csökkent a feltétlen hívek aránya.

- A vezető értelmiségiek között találjuk a legtöbb, az EU-tagság hatásait differenciáltan látó válaszadót (59%), míg a nyugdíjasok, háztartásbeliek és egyéb eltartottak, valamint a szakképzetlen fizikai munkások között a legkevesebbet (23 és 24%-ok). Ők továbbra is a bizonytalanok - akik sem előnyt, sem hátrányt nem említettek - magas arányával (38 és 42%-ok) tűnnek ki. A csak előny említők aránya az átlagosnál nagyobb mértékben csökkent a tanuló, GYES-en, GYED-en lévők, a szakképzetlen fizikai munkások és a vezető értelmiségiek körében, míg a szakképzetlen fizikai munkások és a munkanélküliek között jóval több a negatív hatásokat váró megkérdezett, mint négy hónappal korábban.
- *A település típusa szerinti bontásban vizsgálva az eredményeket legfontosabb jellemző,* hogy a falun élők körében az átlagosnál alacsonyabb a differenciált képpel rendelkezők (26%), és magasabb a bizonytalanok (45%) aránya. Ezzel szemben a fővárosban élők 42%-a előnyt is és hátrányt is tudott mondani, míg körükben a bizonytalanok aránya mindössze 23%-nyi. A korábbi kutatáshoz képest a legjelentősebb vélemény-változásokat a kisebb városokban élők és a falusiak körében tapasztalhatunk: előbbiek esetében jelentősen (12-ről 25%-ra) emelkedett a csak hátrányokat említők aránya, míg utóbbiak körében az elbizonytalanodás a jellemző folyamat.
- Az egyes *régiók* közül Közép- és Dél-Dunántúlon találjuk a legtöbb előnyt és hátrányt egyaránt említeni tudót (37-37%); a legnegatívabban a Pest megyében és Észak-Magyarországon élők viszonyulnak az uniós csatlakozáshoz, a legbizonytalanabbak pedig az Észak- és Dél-Alföldön élők (50-41%). A csak előnyöket említeni tudók aránya az átlagosnál nagyobb mértékben csökkent az elmúlt négy hónap során a közép-dunántúliak, az észak-alföldiek és Észak-Magyarországon élők körében, de míg az előbbiekre inkább a differenciált gondolkodás lett jellemzőbb, addig az észak-magyarországiak negatívabbak, az alföldiek pedig bizonytalanabbak lettek.

Mint látható, **a csak előnyöket említő, legoptimistább tábor valamennyi társadalmi-demográfiai csoport esetében visszaszorult**, de az elmúlt négy hónap történései, a támogatók és ellenzők kampányának beindulása és ezzel összefüggésben **az információk mennyiségének növekedése nem annyira a differenciáltan gondolkodók arányának növekedésével járt együtt** (ez a csoport csak a 50-56 év közöttiek, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, a vezető értelmiségiek, és a fővárosban, valamint a megyeszékhelyeken élők körében növekedett és ezekben is csak minimálisan), **hanem inkább elbizonytalanodást idézett elő, növelve a sem előnyt, sem hátrányt említeni nem tudók arányát.**

A *pártpreferenciák*, amelyek részben maguk is demográfiai és szociológiai tényezők eredői, továbbra is összefüggnek az integrációs várakozásokkal. Míg az októberi kutatás alkalmával a legfontosabb választóvonal nem annyira az egyes pártok szavazótáborai között volt található, hanem inkább a közéleti érdeklődést tükröző választói aktivitás megléte ill. hiánya között, addig februárra – a Fidesz szimpatizánsok erőteljesen negatív fordulata miatt – ez a törésvonal a jelenlegi kormányzó- és ellenzéki pártok közé helyeződött át. Vagyis, míg korábban ez a téma nem osztotta meg a politikai szférát, addig 2003 februárjára az EU csatlakozás a politikai diskurzust tematizáló tényezővé vált. A kizárólag előnyöket említők aránya a jelenlegi nagyobbik kormánypárt szimpatizánsai körében a legmagasabb (21%), meg kell azonban jegyeznünk, hogy az MSZP támogatói is kevesebben gondolkodnak ekképpen, mint tavaly októberben. Ezzel szemben a Fidesz szavazók körében az átlagosnál nagyobb arányban nőtt a csak hátrányokat említők és a bizonytalanok aránya a differenciált képpel rendelkezők és az optimisták rovására. Azok, akik biztosan nem mennének el választani, igen nagy arányban (50%) nem tudtak sem előnyt, sem hátrányt említeni. Ezen, a közélet iránt kevésbé érdeklődő körben az átlagosnál jóval nagyobb mértékben nőtt a legpesszimistábbban aránya (10-ről 20%-ra).

Előny- és hátrányvadás az ország életében

(százalékos megoszlás)

	előnyt és hátrányt is	csak előnyt	csak hátrányt	se előnyt, se hátrányt nem
Említ				
A kérdezett neme szerint				
férfi	37	13	21	29
nő	27	14	19	39
Életkor szerint				
18-33 év	36	13	17	34
34-49	33	15	24	28
50-65 év	36	14	21	29
65 év felett	18	14	16	52
Iskolai végzettség szerint				
8 általános alatt	11	11	15	63
8 általános	20	11	24	44
szakmunkásképző	28	15	23	33
középiskola	43	15	18	24
főiskola, egyetem	58	17	13	12
	előnyt és hátrányt is	csak előnyt	csak hátrányt	se előnyt, se hátrányt nem

	Említ			
Foglalkozás szerint				
tanuló, gyeseen lévő kismama	42	14	12	32
szakképzetlen fizikai	23	13	26	38
szakképzett fizikai	34	11	25	29
beosztott szellemi	42	17	16	25
vezető értelmiségi	59	12	14	15
munkanélküli	28	14	22	36
nyugdíjas, háztartásbeli, egyéb eltartott	24	14	20	42
Település típusa szerint				
Budapest	42	18	17	23
megyeszékhely	35	17	16	33
Város	31	14	25	29
Község	26	10	19	45
Régiók szerint				
Budapest	42	18	17	23
Pest megye	28	16	24	31
Közép-Dunántúl	37	10	21	32
Nyugat-Dunántúl	33	14	20	33
Dél-Dunántúl	37	13	18	32
Észak-Magyarország	30	13	23	32
Észak-Alföld	21	10	18	50
Dél-Alföld	27	14	19	41
Pártpreferenciák szerint				
MSZP	37	21	13	28
Fidesz-MDF	33	10	28	29
SZDSZ	62	8	5	22
MIÉP	29	-	43	29
Egyéb párt	29	9	24	36
Nem tudja	20	11	20	48
Nem mondja meg	30	10	16	44
Nem menne el szavazni	17	12	20	50
Összesen	32	14	20	34

A spontán módon megemlített előnyök között első helyen továbbra is gazdasági, anyagi szempontok állnak. Összesen a kérdezettek harmada említett a csatlakozásból eredő egy vagy több gazdasági jellegű előnyt.

A megkérdezettek 14%-a **a munkalehetőségek bővülésében** bízik, míg 10%-nyian az **anyagi helyzet, az életszínvonal javulását** említették. (Az életszínvonal javulásában most jóval kevésbé bíznak a megkérdezettek, mint tavaly októberben; akkor még a megkérdezettek közel ötöde vélte a csatlakozás előnyös következményének az anyagi helyzet pozitív elmozdulását.) A megkérdezettek 7-7%-a speciálisan **a gazdaság fejlődését**, illetve **a „határok eltűnését”, az utazás könnyebbé válását** remélik a csatlakozástól. A kérdezettek 5%-a említette a csatlakozás előnyei között **általában a javulást, fejlődést**, 3%-nyian pedig Magyarország fejlett európai országokhoz való **felzárkózását** remélik a csatlakozástól. 2-2%-nyian a lehetőségek bővülését, illetve a tagság eredményeképpen megvalósulható külföldi tanulást, a magyar diploma konvertálhatóságát vélik a csatlakozás legnagyobb pozitívumának.

Ön szerint milyen előnyökkel jár majd Magyarország számára az Európai Unió tagság?

(a leggyakoribb említések százalékos aránya)

	Összes október	Összes február
Munkalehetőség: bővülnek a munkalehetőségek, több lesz a munka, lesz munkahely, több munkahely lesz, csökken a munkanélküliség, külföldön is dolgozhatnak, stabil munkahely lesz, könnyebb lesz az elhelyezkedés, könnyebb lesz a külföldi munkavállalás	15	14
Anyagi helyzet, életszínvonal: jobb lesz az emberek anyagi helyzete, életszínvonal-emelkedés, több pénzt kapnak, nagyobb lesz a fizetésük, nagyobb lesz a nyugdíjuk, anyagilag megbecsülik őket, biztos lesz a megélhetés	19	10
Gazdaság fejlődése: fellendül a gazdaság, élénkülés lesz, gazdasági stabilizálódás, gazdagodás (általában)	11	7
Utazás, határok: utazási lehetőségek bővülése, élettér növekedése, többet, könnyebben utazhatnak külföldre, szabadabban mozoghatnak, határok eltűnnek, nem kell a határon várni	4	7
Javulás, fejlődés (általában)	10	5
Felzárkózás Európához	3	3
Lehetőségek (általában)	1	2
Tanulás külföldön, diploma (tanulási lehetőségek bővülése, elfogadják az iskolai végzettségünket külföldön)	0	2
Piac bővülése	2	0
Támogatások	2	0
<i>Nem lesz előnye</i>	13	20
<i>Nem tudja, válasziány</i>	29	33

A hátrányok sorában is első helyen gazdasági hátrányok állnak. A lakosság 12%-a az **általános drágulástól**, az árszínvonal emelkedésétől fél, illetve 6%-nyiuk szerint a **munkanélküliség növekedése** lesz a csatlakozás nagy hátránya. A hazai **mezőgazdaság elsorvadásától**, a földek külföldiek kezébe kerülésétől és a szabályok, közttségek szigorodásától 4-4%-nyian tartanak. 3-3% azok aránya, akik a **függetlenség, a szuverenitás elvesztésétől** féltik az országot, **a szociális nehézségeket és az életszínvonal csökkenésének** hátrányait prognosztizálják. Szintén 3%-nyi a versenyképtelen magyar termékeket említők aránya. A kérdezettek 2-2%-a említette a tagság drágaságát, a magyar munkaerő versenyképtelenné válását, valamint általában a gazdasági nehézségeket, hátrányokat.

Ön szerint milyen hátrányokkal jár majd Magyarország számára az Európai Unió tagság?

(a leggyakoribb említések százalékos aránya)

	Összes október	Összes február
Növekvő árak: áremelések, növekvő infláció, anyagi létbizonytalanság nő	14	12
Növekszik a munkanélküliség	1	6
Mezőgazdaság elsorvad, tönkremegy	5	4
Szigorúbb szabályok, közttségek: szabványokat be kell tartani, nagyobb közttségek	1	4
Függetlenség elvesztése	3	3
Szociális nehézségek: nő a szegénység, több lesz a szegény, a hajléktalan	2	3
Csökkenő életszínvonal	2	3
Versenyképtelen termékek	2	3
Drága a tagság: anyagi negatívumok, sokba kerül, drága, nagy kiadások	2	2
Versenyképtelen magyar munkaerő: magyar munkaerő nem bírja majd a versenyt, külföldiek, betelepülők elveszik a munkát magyarok elől	2	2
Gazdasági hátrány	2	2
Uniformizálódás, központi irányítás: az EU mondaná meg, hogy mit kell csinálnunk, mindent a központi előírás szerint kell csinálni, megszabják, hogy mit termelhetünk	2	1
<i>Nem lesz hátránya</i>	16	8
<i>Nem tudja, válaszhiány</i>	34	37

Az integrációs várakozások alakulása azt mutatja, hogy a lakosság többsége elsősorban a munkaerő-piaci lehetőségek bővülését és általános gazdasági fejlődést, másodsorban könnyebb utazási feltételeket és általános felzárkózást

vár az Európai Uniós csatlakozástól. A félelmek terén az integráció negatív gazdasági következményei, az infláció és a munkanélküliségi mutatók meglódulása, a mezőgazdaság elsorvadása játssza a legnagyobb szerepet. Az ország szuverenitásának sérülésétől, esetleg elvesztésétől tartók aránya szintén említésre méltó.

A csatlakozás egyenlege az ország szempontjából

Az egyes részterületeken várható pozitív és negatív hatások számbavételét követően, mintegy összegzésképpen, a kérdezettek arról is véleményt mondtak, hogy mindent egybevetve hogyan értékelik az EU-csatlakozást az ország élete szempontjából.

A megkérdezettek abszolút többsége, 53%-a úgy vélekedett, hogy mindent egybevetve az ország számára a csatlakozás inkább előnyökkel jár. A hátrányokat valószínűsítők aránya 26%-nyi, a bizonytalanoké egyötödnyi. A korábbiakban már jelzett pesszimistább hozzáállás ebben az esetben is tapasztalható, hiszen **míg az előnyöket prognosztizálók tábora októberhez képest 9 százalékponttal csökkent, addig a hátrányokat valószínűsítőké ugyanekkora mértékben nőtt.** A bizonytalanok aránya nem változott az elmúlt négy hónap során. Ugyanakkor fontosnak tartjuk elmondani, hogy a Szonda Ipsos kutatásai október és január között kedvezőtlen változásokat mutattak (az előnyöket feltételezők aránya 45%-ra csökkent, a hátrányokat említőké 39%-ra nőtt), de a jelenlegi felmérésben megint pozitív irányú változást regisztráltunk.

Az ország életére gyakorolt hatások tekintetében a társadalom különböző csoportjai, rétegei közötti különbségek közül az alábbiakat érdemes kiemelni:

- a férfiak valamivel nagyobb arányban számítanak előnyökre (56%), mint a nők (51%),
- a középkorúak (50-65 évesek) kedvezőbb változásokra számítanak (60%-uk véli előnyösnek a csatlakozást), mint a 65 év felettek (47%) és a legfiatalabbak, akik körében az elmúlt négy hónapban közel 20%-kal visszaesett az előnyöket prognosztizálók aránya (70%-ról 51%-ra),
- az alapkú végzettséggel sem rendelkezőktől (36%) a diplomások felé haladva (73%) erőteljesen nő az előnyvárók aránya,
- a tanulók és a GYES-en, GYED-en lévők (59%), valamint a szellemi munkát végző, vezetőként, vagy beosztottként tevékenykedők (62 és 68%-ok) az átlagot meghaladó

arányban, a szakképzetlen fizikai munkások (43%) és a munkanélküliek (36%) attól elmaradó mértékben várnak pozitív változásokat,

- a fővárosi lakosok nagyobb arányban prognosztizálnak előnyt (63%), mint a falvakban élők (47%),
- az egyes magyarországi régiók közül leginkább a Dél-Dunántúlon élők (59%), legkevésbé Dél-Alföld, illetve Északi-Magyarország lakói (46-47%) bizakodóak,
- az SZDSZ (84%), az MSZP (67%) szavazói az átlagnál nagyobb, míg a Fidesz szimpatizánsai (46%), a pártválasztásukban bizonytalanok (42%), valamint a politikailag inaktívak (33%) az átlagnál kisebb arányban valószínűsítik előnyt az ország számára.

A hátrányokat valószínűsítők aránya tekintetében nincsenek jelentős különbségek az egyes csoportok között, annyit azonban elmondhatunk hogy a legpesszimistábbak a fizikai munkások, a munkanélküliek és a Fidesz támogatói. Az átlagosnál nagyobb a bizonytalanok aránya az iskolázatlanok, az idősek, a munkanélküliek, a politikailag inaktívak és bizonytalanok.

A csatlakozás előny-hátrány mérlege az egyén életében

A kutatás az ország életében megjelenő hatások vizsgálata mellett arra is kitért, hogy milyen változásokat vár a lakosság a csatlakozás következtében a személyes élet legszubjektívebb szintjein, a család, az egyén életében.

Az ország egészéről, illetve az egyén saját helyzetéről megfogalmazott vélemények összevetésekor – éppúgy, mint az előző kutatás alkalmával - azt tapasztalhatjuk, hogy a tágabb környezet (az ország) esetében nagyobb mértékben számítanak az emberek a csatlakozásból adódó pozitív hatások jelentkezésére, mint a szűkebb (a család) élettér vonatkozásában. Míg az ország életében a kérdezettek 53%-a vár előnyt, addig a saját és családjuk életében csak 45%-nyian számítanak pozitív változásokra. Ha tehát az uniós csatlakozás következményeit az egyén szintjén vizsgáljuk, meg kell állapítanunk, hogy a megkérdezettek kevesebb, mint fele gondolja, hogy ő saját maga, vagy a családja jól fog járni, ha Magyarország EU tag lesz. **A korábbi vizsgálathoz képest igen nagy arányban, 11 százalékponttal csökkent a mikroszinten kedvező fejleményekre számítók aránya..**

A családjuk életében jellemzően ugyanazok a csoportok várnak leginkább előnyöket, mint akik az ország esetében: a férfiak, az 50-65 évesek, a közép- és felsőfokú végzettségűek, a tanulók és a szellemi munkát végzők, a fővárosiak, az SZDSZ, az MSZP szavazói.

A család, az egyén életére vonatkozóan kevesebben várnak előnyöket az integrációtól, mint az ország életével kapcsolatban, de ez nem jelenti azt, hogy többen lennének a hátrányokra számítók: **az egyéni, illetve a családi életükben szintén 26%-nyian (szemben az októberben mért 17%-kal) számítanak hátrányok megjelenésére**, éppúgy, mint az ország egészének esetében. Családjuk életében legnagyobb arányban a nyolc osztályt végzettek (30%), a szakképzetlen fizikai munkások (31%), a munkanélküliek (38%), az Észak-Magyarországon és a falvakban élők (30%) számítanak negatív változásokra.

A családi, egyéni életre gyakorolt hatások megítélésében jóval bizonytalanabb a lakosság; a megkérdezettek 29%-a nem tudja, hogy személyes sorsában pozitív, vagy negatív hatásokkal jár-e majd a csatlakozás, míg az ország egészére vonatkozó kérdés esetében ez az arány 21%-nyi.

Az EU-csatlakozásnak az ország és az egyén, család életére vonatkozó, feltételezett hatásainak összefüggése

(százalékos arányok)

az egyén, a család életére vonatkozóan	az ország életére vonatkozóan		
	<i>inkább előnyökkel jár</i>	<i>inkább hátrányokkal jár</i>	<i>nem tudja, válaszhiány</i>
<i>inkább előnyökkel jár</i>	78	6	8
<i>inkább hátrányokkal jár</i>	7	77	12
<i>nem tudja, válaszhiány</i>	15	16	80
Összesen	100	100	100

Azoknak, akik az ország életében pozitív változásokat várnak, legnagyobb hányada, 78%-a családja szempontjából is előnyöket valószínűsít. Mindössze 7%-uk gondolja, hogy míg az ország vonatkozásában előnyös lesz az EU-hoz való csatlakozás, addig az ő személyes életében mindez negatív következményekkel jár majd. (15%-nyian nem tudták, vagy nem akarták megítélni szűkebb környezetükben a későbbiekben tapasztalható változásokat.). A hátrányok feltételezése is szorosan összefügg, hiszen akik az integrációnak az ország életére

gyakorolt negatív hatásait említették, túlnyomó többségükben (77%-ukban) a saját életükre gondolván is kedvezőtlen fejleményekre utaltak.

A csatlakozás ország-család egyenlegét együtt kiszámítva a következő markáns és értékelhető nagyságú csoportok rajzolódnak ki:

- **Abszolút előnyvárók csoportja**, vagyis akik mind az ország, mind a család esetében inkább előnyös változásokat valószínűsítene az uniós csatlakozás hatására, **41%-nyi, szemben a tavaly októberben mért 52%-kal. Ez a véleménycsoport - mint a számokból kiolvasható - az előző vizsgálatban abszolút többséget jelentett, most viszont "csak" relatív többségét adja a magyar társadalomnak.** Az átlagosnál jóval többen látják ennyire pozitívan az uniós jövőt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők (63%), a szellemi munkát végző, vezető beosztásban lévő megkérdezettek (57%), a szellemi munkát végző beosztottak (49%), a fővárosban (52%), és a megyeszékhelyeken élők (47%) körében.
- **Abszolút hátrányvárók csoportja**, amelybe **a népesség 20%-a** tartozik, szemben a négy hónappal ezelőtti 12%-kal. Mind az országra, mind a saját életükre vonatkozóan negatív várakozásokkal tekintenek. E nézetegyüttes leginkább a munkanélküliek (29%), és a szakképzetlen fizikai munkások (24%) körében figyelhető meg.
- **Bizonytalanok csoportja**, ahová **17%** sorolható (tavaly októberben 16%). Ők nem tudnak véleményt formálni az EU-csatlakozás következményeiről, semmilyen szintéren. Főképpen az idősek (27%), a 8 osztályt sem vagy éppen annyit végzettek (34%, 22%), a munkanélküliek (21%), a nyugdíjasok (21%) és a nők (21%) tartoznak ide.
- **Az ország életében pozitív következményekkel, a családjuk vonatkozásában bizonytalan** kimenetellel számolók aránya **8%**. Ez az álláspont legnagyobb mértékben a legfeljebb 8 osztályt végzettek (12%), valamint a tanulók, GYES-en, GYED-en lévők körében elterjedt.

NÉPSZAVAZÁS A CSATLAKOZÁS KÉRDÉSÉBEN

Kutatásunkban a szavazási szándékaik mellett részvételi hajlandóságukról és a népszavazás várható kimenetelével kapcsolatos várakozásaikról is megkérdeztük a válaszadókat.

A részvételi hajlandóság

Mivel a közvélemény-kutatás módszere inkább a vélemények, a beállítódások, mintsem a tényleges aktivitás előrejelzésére alkalmas, a részvételi hajlandósággal kapcsolatos eredmények nem tekinthetők közvetlenül a népszavazási részvételi arány előrejelzésének. Választási kutatások tapasztalatai bizonyítják, hogy gyakran a társadalmi nyomás (állampolgári kötelességtudat) terhe alatt olyan válaszadók is biztos (de legalábbis valószínű) résztvevőnek mondják magukat, akik végül nem mennek el szavazni. Ugyanakkor a részvételi hajlandóság a kérdés iránti érdeklődés, egy álláspont melletti kötődés erősségének mérőszáma, és emellett a politikai aktivitás egyik manifesztuma is.

2003 februárjában a magyar választókorú népesség 63%-a vélekedik úgy, hogy biztosan elmenne a Magyarország EU-csatlakozása ügyében tartandó népszavazásra. További 18% népszavazási részvételét, 6% inkább távolmaradását valószínűsíti. 7% azok aránya, akik biztosak abban, hogy nem mennének el az EU-népszavazásra. (6% a bizonytalanok, válaszolni nem tudók aránya.) Ezek az arányok nagyjából megfelelnek a tavaly októberben mért adatoknak.

Ha a népszavazáson való részvételi hajlandóságot és egy „most vasárnapi” parlamenti választáson való részvételi hajlandóságot vetünk össze, a két mutatószám valamelyest különbözik egymástól. A parlamenti választáson a megkérdezettek 68%-a biztosan részt venne, 10% valószínűleg igen, 5%-nyian valószínűleg nem, míg 14%-nyian biztosan nem voksolnának. Ez azt mutatja, hogy a csatlakozás kérdésében kevésbé határozottak a megkérdezettek, mint egy parlamenti választás ügyében, hiszen mind a biztos résztvevők, mind a biztos távolmaradók aránya elmarad az országgyűlési választások vonatkozásában tapasztaltaktól.

A népszavazáson való részvételi hajlandóság és a társadalmi-demográfiai mutatók összefüggéseiről az alábbiakat mondhatjuk:

- A férfiak valamivel aktívabbak (65% biztos résztvevő) a nőknél (61%).

- Az egyes *korosztályok* közül legaktívabbak a középkorúak (az 50 és 65 év közöttiek 76%-a biztos résztvevőnek mondja magát), legkevésbé aktívak a legidősebbek (50%).
- Az *iskolai végzettség* emelkedésével együtt nő a népszavazási részvételüket biztosra ígérők aránya: Az alapkú végzettséggel sem rendelkezők 39%-a, a felsőfokú végzettségűek több mint nyolctizede biztos abban, hogy leadná voksát a magyar EU-csatlakozás ügyében.
- A *foglalkozási csoportok* közül a szellemi munkát végzők bizonyultak leginkább (70-83%), a munkanélküliek (52%) legkevésbé aktívnak.
- A magyarországi *régiók* közül a nyugat-dunántúliak mennének el legnagyobb arányban (66%), Észak-Magyarországról pedig legkevesebben (53%) a népszavazásra.

A parlamenti pártok szavazótábora aktívabb a lakossági átlagnál, legmagasabb részvételi hajlandóságot az MSZP és az SZDSZ támogatói körében figyelhetünk meg (75-87%), de a jelenlegi nagyobbik ellenzéki párt híveinek aktivitási szintje is magasabb, mint az átlag (67%).

Megvizsgáltuk azt is, hogy a csatlakozás kérdésében elfoglalt álláspont milyen összefüggést mutat a részvételi hajlandósággal: Azok, akik (ha elmennének) igennel szavaznának a népszavazáson, nagyobb arányban biztosak részvételükben (75%), mint azok, akik nemmel voksolnának (58%). Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ez utóbbiak aktivitása határozottan erősödött az elmúlt négy hónap alatt; tavaly októberben még csak a feltehetően nemmel szavazók 48%-a jelezte biztos részvételét a népszavazáson. Másfelől, az aktivitási szint növekedése a támogatottság emelkedésével jár együtt.

Az EU-csatlakozással kapcsolatos népszavazás részvételi hajlandóságának és szavazási szándékának összefüggése I.

(százalékos arányok az egyes részvételi csoportok körében)

részvételi hajlandóság	szavazási szándék		
	<i>csatlakozás mellett szavazna</i>	<i>csatlakozás ellen szavazna</i>	<i>nem tudja, válaszhány</i>
<i>biztos elmegy szavazni</i>	71	14	15
<i>valószínűleg elmegy szavazni</i>	51	13	36
<i>valószínűleg nem megy el szavazni</i>	42	25	34
<i>biztos nem megy el szavazni</i>	22	31	47
<i>nem tudja, válaszhány</i>	28	6	65

Az EU-csatlakozással kapcsolatos népszavazás részvételi hajlandóságának és szavazási szándékának összefüggése II.
(százalékos arányok az egyes szavazói csoportok körében)

részvételi hajlandóság	szavazási szándék		
	<i>csatlakozás mellett szavazna</i>	<i>csatlakozás ellen szavazna</i>	<i>nem tudja, válaszhány</i>
<i>biztos elmegy szavazni</i>	75	58	37
<i>valószínűleg elmegy szavazni</i>	15	16	26
<i>valószínűleg nem megy el szavazni</i>	4	9	8
<i>biztos nem megy el szavazni</i>	3	15	14
<i>nem tudja, válaszhány</i>	3	3	15
összesen	100	100	100

Szavazási szándékok és a népszavazás vélt kimenetele

A lakosság hattizede egy EU-tagság ügyében rendezendő népszavazáson Magyarország csatlakozása mellett tenné le a voksát. Jóval kevesebben, 15%-nyian foglalnának állást a csatlakozás ellen, és 22%-nyian még nem döntöttek el, hogyan is szavaznának. (3% nem tudott vagy nem akart válaszolni erre a kérdésre.) Tavalý október óta jelentősen, 7 százalékponttal csökkent azok aránya, akik igennel szavaznának áprilisban, míg nagyjából azonos mértékben nőtt az ellenzők és a bizonytalanok tábora. A Szonda Ipsos januári felmérése az EU-támogatottság jelentős visszaeséséről tanúskodott (az októberi 67%-ról 56%-ra csökkent) s ezzel párhuzamosan emelkedett az ellenzők aránya (12%-ról 22%-ra). Az elmúlt hónap azonban az "igen" irányába történő visszarendeződést mutat.

Szocio-demográfiai ismérvek mentén vizsgálva a szavazási szándékokat a következő összefüggések rajzolódnak ki:

- Az *életkor* nem mutat olyan szoros, tendenciaszerű összefüggést a tagság melletti állásfoglalással, mint négy hónappal ezelőtt: míg tavaly októberben az életkor emelkedésével határozottan csökkent a tagság mellett állást foglalók aránya, addig **idén februárban a 18-33 éves korosztály képviselői között a legalacsonyabb a támogató állásponton lévők aránya (53%)**. Az átlagosnál többen szeretnék Magyarország uniós tagságát a 50-65 évesek közül (67%).

- Legnagyobb különbségek az *iskolázottsági szintek* között mutatkoznak: az alapfokú végzettséggel sem rendelkezők 49%-a, a 8 általánost végzettek 53%-a, a szakmunkás képzettségűek 55%-a, a középfokú végzettségűek 67%-a, a diplomások 75%-a szavazna a csatlakozás mellett. Az átlagosnál nagyobb mértékű a visszaesés október óta az alapfokú végzettséggel rendelkezők körében.
- A *foglalkozási csoportok* közül leginkább a vezető értelmiségiek (75%) és a szellemi munkát végző, beosztottként tevékenykedők (67%), legkevésbé a munkanélküliek (48%) és a szakképzetlen fizikai munkások (53%) elkötelezettek a csatlakozás mellett.
- A *település nagyságának növekedésével* nő a csatlakozás-pártiak aránya: a falun élők 54%-a, a megyeszékhelyeken lakók 68%-a, a budapestiek 71%-a az EU-belépés híve.
- A *régiók* közül leginkább Nyugat-Dunántúl (64%), legkevésbé Pest megye, valamint az Dél-Alföld (51-52%) lakói elkötelezettek a csatlakozás mellett.
- Míg négy hónappal ezelőtt markáns eltérés mutatkozott a férfiak és a nők szavazási szándékai között, addig februárra ez a különbség elmosódott és nagyjából az átlagnak megfelelően voksolnának mind a férfiak, mind a hölgyek.

Míg 2002 októberében az egyes parlamenti pártok szavazótáborainak képviselői nagyjából azonos, az átlagosnál nagyobb arányban szavaztak volna a csatlakozás mellett, addig mostanra ez jelentősen átrendeződött. A legelkötelezettebb csatlakozás-pártiak a szabaddemokrata hívek (92%), mögöttük elmarad ugyan, de még így is átlag feletti az MSZP szimpatizánsok 'igen' voksainak az aránya (78%), míg jelentősen visszaesett a Fidesz támogatóinak elkötelezettsége (53% a tavaly őszi 74%-kal szemben). **Ugyanakkor fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a MIÉP kivételével minden párt táborában az "igen" válaszok vannak többségben.**

Az iskolázatlanokra, az idősekre, a munkanélküliekre és a nyugdíjasokra az átlagosnál jellemzőbb a bizonytalanság, míg a csatlakozás ellenzői körében a népességben belüli arányuknál gyakrabban találjuk a MIÉP és a Fidesz szimpatizánsait, a szakképzetlen fizikai munkásokat, a közép-dunántúliakat, valamint a politikailag inaktív megkérdezetteket.

Azok, akik még nem tudják, hogy hogyan voksolnának a népszavazáson, legnagyobb arányban (53%) arra sem vállalkoztak, hogy az uniós csatlakozás előnyeit és hátrányait mérlegeljék. Harmaduk (33%) szerint negatív hatással lenne a tagság az ország életére, míg mindössze 15%-uk valószínűsíti pozitívumok érvényesülését. (Négy hónappal ezelőtt a

bizonytalanok nagyobbik része még a kívánatos hatások bekövetkeztének látta nagyobb esélyét). Még kisebb arányban vállalkoztak a személyes életkörülményekben érzékelhető majdani változások előrejelzésére és az előnyöket remélők aránya (11%) alig több mint harmada hátrányokat valószínűsítőkének (32%).

A válaszadókat az uniós tagság melletti, illetve elleni állásfoglalásuk indoklására is megkértük. A válaszok nem tértek el jelentősen az előnyök és hátrányok felsorolásakor regisztráltaktól, de hangsúly-eltolódásokat mind a pozitív, mind a negatív megokolások esetében tapasztalhatunk.

Az elmondásuk szerint *csatlakozás-pártiak* közel harmada (29%-a) általában javulást, fejlődést vár az Uniótól, ezért szavazna a csatlakozásra. 18%-uk szerint ez a jövő, ez az ország érdeke; ezzel az indokkal magyarázza támogatását, 10%-nyian pedig úgy látják, hogy általában több az előny, mint a hátrány. 9%-nyian az anyagi helyzet, az életszínvonal emelkedése miatt szavaznának a csatlakozásra. 4-6%-ukat a lehetőségek bővülése, a munkahelyek nagyobb száma, illetve a gazdaság fejlődése motiválja, valamint az Európához való felzárkózást tartják szem előtt.

A *csatlakozás ellenzői* elsősorban a hátrányok érvényesülésével általában (18%), a beilleszkedés, az átállás nehézségeivel (10%), a növekvő árakkal (9%), illetve a csökkenő életszínvonallal, a romló gazdasági helyzettel, a mezőgazdaság elsorvadásával (5-5%) magyarázzák ellenállásukat.

Arról is megkérdeztük a válaszadókat, hogy véleményük szerint mi lesz a népszavazás kimenetele; a lakosság hány százaléka vesz majd részt a döntésben, illetve az emberek hány százaléka szavaz majd a csatlakozás mellett. A válaszadók úgy gondolják, hogy a népszavazáson a lakosság nagyobb része voksolni fog; **becsléseik átlaga szerint 59%-os lesz a részvételi arány.** (A tavaly októberi becslés 62% volt.)

A kérdezettek jelentős csoportja nem vállalkozott arra, hogy jóslatokba bocsátkozzon a népszavazás kimenetelét illetően (22%). A legnagyobb, **40%-os csoport úgy vélekedett, hogy a többség a csatlakozás mellett szavaz majd** (októberben ez a csoport még 45%-nyi volt), míg csupán 24%-nyian (októberben 18%) gondolták ennek ellenkezőjét. 14% nem merte egyik vagy másik irányba billenteni a mérleg nyelvét: szerintük éppen 50% lesz az igen szavazatok aránya. **A válaszok átlagolásából 53%-os támogatottsági arány adódik,** ami három százalékponttal kevesebb, mint a négy hónappal ezelőtt prognosztizált érték.

Azaz, a kérdezettek továbbra is kisebb arányú lakossági elkötelezettséget feltételeznek a csatlakozás mellett, mint amekkora csatlakozás mellett saját bevallásuk szerint elkötelezettek aránya (60%).

Természetesen a majdani népszavazás résztvevőinek köre nem azonos a teljes magyarországi felnőtt lakosságéval. Annak érdekében, hogy jobban megismerhessük a népszavazás várható kimenetelét, a szavazási szándékra vonatkozó kérdésre kapott eredményeket megvizsgáltuk az EU-csatlakozás kérdésben aktívabbnak bizonyuló, illetve állást foglalni tudó választópolgárok körében is.

Azok körében, akik a népszavazás biztos résztvevőinek mondják magukat (N=940) a lakossági átlagnál jóval nagyobb arányban (71%) találunk a belépés mellett állást foglalókat. Ebben a körben a lakossági átlagnak megfelelő a csatlakozás ellenzőinek aránya (14%). A népszavazási részvételét biztosra tervezők összesen 15%-a nem tudja még (vagy nem mondja meg), hogy a csatlakozás mellett vagy az ellen szavaz majd.

A biztos résztvevőknél valamivel tágabb kör azoké, akik egyértelműen válaszoltak, arra a kérdésre, hogy hogyan szavaznának a népszavazáson (N=1123): 80%-uk a csatlakozás mellett, 20%-uk ellene voksolna.

A majdani népszavazáson ténylegesen résztvevők köre leginkább azokéval mutat hasonlóságot, akik egyszerre aktívak és állásfoglalásra is képesek (N=802), hiszen a szavazócédulán nem lehet „nem tudom” választ ikszelni. Ebben a csatlakozás kérdésében leginkább aktív és tudatos körben jelenleg 83% a csatlakozás támogatóinak és csupán 17% az ellenzőinek aránya (a tavaly októberben mért adatok 90 és 10%-ok, tehát ebben a legbiztosabb táborban is visszaesett a csatlakozás feltétlen híveinek aránya).

Szavazási szándék az EU-csatlakozás kérdésében rendezendő népszavazáson

(százalékos megoszlás a teljes lakosság, a részvételüket biztosra ígérők, a választani tudók, valamint a választani tudó biztos résztvevők körében)

	teljes lakosság (N=1500)	biztos résztvevők (N=940)	választani tudók (N=1123)	választani tudó biztos résztvevők (N=802)
a tagság mellett	60	71	80	83
a tagság ellen	15	14	20	17
nem tudja, válaszhiány	25	15	-	-

A szavazási szándék és egyéb tényezők összefüggései

Nem meglepő, hogy **a népszavazáson való szavazási szándék nagyon erősen összefügg a csatlakozás mind az ország, mind az egyén életében várható hatásainak megítélésével.** Azok, akik előnyöket várnak az ország életében 91%-ban a csatlakozás mellett voksolnának. **A magyar belépés mellett szavazni tervezőket ugyancsak nagyon magas arányban (szintén 91%) találunk a saját és családjuk életében előnyökre számítók között.**

Legkisebb arányban az ország, illetve a család életében inkább hátrányokra számítók szavaznának a csatlakozás mellett (17-23%). Bízató, hogy még az EU-tagság a személyes élettér szintjeire gyakorolt hatásaival kapcsolatban bizonytalanok is jóval, öt-hatszor nagyobb arányban szavaznának a csatlakozás mellett, mint ellene. Legnagyobb csoportjuk, 49-61%-uk ugyanakkor még nem döntötte el, nem tudja, hogyan szavaz majd a népszavazáson.

A szavazási szándék és az EU csatlakozás az ország és a család életére gyakorolt hatásaival kapcsolatos várakozások összefüggései

(százalékos megoszlások)

		A tagság mellett szavazna	a tagság ellen szavazna	nem tudja, válaszhiány
EU-tagság az országnak	<i>inkább előnyös</i>	91	2	7
	<i>inkább hátrányos</i>	17	50	32
	<i>nem tudja, válaszhiány</i>	32	7	61
EU-tagság a családnak	<i>inkább előnyös</i>	91	2	7
	<i>inkább hátrányos</i>	23	46	31
	<i>nem tudja, válaszhiány</i>	44	7	49
Összesen		60	15	25

Információk a csatlakozásról

A kutatás alkalmával azt is megkérdeztük a válaszadóktól, hogy melyek azok a kommunikációs csatornák, amelyeken keresztül leginkább szeretnének információkat kapni Magyarország Európai Unió csatlakozásának aktuális ügyeiről.

Nem meglepő, hogy a válaszadók legnagyobb aránya a televíziót említette; **a megkérdezettek 79%-a nyilatkozott úgy, hogy a TV-ből szeretne a csatlakozás híreiről értesülni** (októberben a megkérdezettek 84%-a említette a televíziót, mint kívánatos kommunikációs csatornát). A rádiót az újságokat, nyomtatott sajtót hasonló arányban, nagyjából a TV-t említők fele jelölte meg; 33-39%-nyian ezen médiumoktól várják az információkat. Ödönyi a különféle kiadványokból tájékozódni kívánók aránya; ezen tájékoztatási eszköz értékelődött fel leginkább az elmúlt négy hónap során (októberben még csak a megkérdezettek tizede említette az egyéb kiadványok, prospektusok fontosságát). A megkérdezettek 7%-a valamilyen egyéb forrást említett.

A társadalom különböző szegmeseit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a televízió valamennyi szocio-demográfiai csoportban hasonlóan magas arányban preferált információforrás, míg a többi médiumot az átlagnál nagyobb arányban említették a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, a szellemi tevékenységet folytatók, illetve az SZDSZ szimpatizánsai.

INFORMÁCIÓK AZ EU-RÓL

A következő kérdésblokkban azt kíséreltük meg feltárni, hogy február folyamán milyen unióról szóló információk jutottak el a megkérdezettekhez, melyek azon a csatlakozás-párti és a csatlakozás-ellenes hírek, melyek megragadtak a lakosságban.

A megkérdezettek legnagyobb része (66%-a) elmondása szerint semmilyen csatlakozást propagáló hírt nem hallott az elmúlt 1-2 hét folyamán, és további 18%-nyian nem tudtak, vagy nem akartak válaszolni a kérdésre. A válaszadók 3-3%-a **a EU támogatások széles köréről, a munkalehetőségek bővüléséről** hallott az utóbbi időszakban, míg az **anyagi helyzet, az életszínvonal javulásáról, az utazások könnyebbé válásáról, illetve a mezőgazdaság támogatási rendszeréről, az Unió agrárpolitikájának pozitívumairól** a megkérdezettek 2-2%-a szerzett értesüléseket.

Valamelyest jobban értesültek a megkérdezettek, ha az uniós csatlakozást ellenző indoklásokról kérdezzük őket. Hattizedük jelezte, hogy semmilyen EU-t elutasító tájékoztatást nem hallott az utóbbi időben, a kérdésre 19%-nyian nem válaszoltak. Legtöbben, 4%-nyian **a mezőgazdaságra vonatkozó negatívumokról, annak elsorvadásáról**, az egyes Magyarországra jellemző étkezési szokások visszaszorításáról (nem lehet majd malacot vágni, mákot természeteni) hallottak. A válaszadók 3%-a **a növekvő árakról, az áremelésekről értesült**, 2-2%-uk pedig a **csökkenő életszínvonalról, és a Magyarország EU általi kihasználásáról** hallott. A csatlakozás ellenes hírek között említették a megkérdezettek a **belföldi pártvitákat, az ellenzék dekonstruktív magatartását**, melyről 2%-nyian értesültek.

ÁBRÁK

TÁBLÁZATOK